

דרכי החיזוק

ארבעה צריכים חיזוק (ברכות לב:) - שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כחו (רש"י)

557

שיחת רבינו הגדול מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א • קדושים תשפ"ב

לעזור, אבל לא די באחד שמבקש רחמים, יש צדיקים שמבקשים רחמים, אבל צריכים עוד שיבקשו, הרבה בקשות, השיבנו לתורתך, וקרבתו לעבודתך, לעבודת השם, לעבודה שבלב, והחזירנו בתשובה שלמה לפניך, שצריכים סייעתא דשמיא על זה.

ובעזרת השם נזכה, בדרך הזו של קביעות יום יומית בספרי מוסר, זוהי העצה, וזו דרך בטוחה, כמו שכתב רבינו יונה בשערי תשובה (ב, י) שאדם יכול לקבל כבר מעשיו שכר על כל העתיד, אם הוא מחליט ומקבל על עצמו לשמוע דברי תוכחה, ובעבר היו מגידים שהיו אומרים תוכחה, וגם היום יש בעלי מוסר שמדברים דברי תוכחה, ואם לא – יש ספרי מוסר, ומן השמים נתנו לנו אפשרות וזיכו אותנו בספרי מוסר, כל מיני ספרי מוסר, שנותנים אמונה וחיזוק להחזירנו בתשובה שלמה לפניך.

בעזרת השם נזכה כולנו לקיים כל מה שאנו חייבים וכל כלל ישראל יזכו גם כן לחיים מאושרים של חי תורה מאושרים אשריך בעולם הזה.

השיחה השבועית / פרשת קדושים תשפ"ב

זכות התורה מגנא ומצלא

אנו עומדים עכשיו בבין הזמנים, ונשארו עוד כמה ימים לתחילת הזמן, ובין הזמנים זהו זמן שחסר עסק התורה, לעומת אמצע הזמן שיש התמדה בישיבות עם כל סדרי הישיבה, בבין הזמנים אמנם יש ישיבות בין הזמנים ויש תורה, אבל לא כל כך כמו באמצע הזמן, ופחות עוסקים בתורה.

ונמצא שחסר זכות תורה, לכלל ישראל, לציבור, חסרה זכות התורה של עוסקי התורה, והרי התורה מגנא ומצלא (סוטה כא, א), תורה מגינה מן הייסורים בעולם הזה וגם מצילה מן החטא, ועכשיו זה חסר.

אמנם ברוך השם יש כאלה שגם בבין הזמנים ממשיכים את סדרי הלימוד כרגיל, ולומדים אותו הדבר בלי הפסק, אבל זה לא רוב הציבור, ומסתמא רוב הציבור אינם כן. ובאמת ידוע שבין הזמנים בעבר היו אסונות רחמנא ליצלן, וזהו מפני שחסרה זכות התורה.

וכבר סיפרתי את המעשה שהיה עם הצדיק מנתיבות, רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל, שבצבא היה תכנית לעשות איזה פעילות מסוכנת קצת, ובאו אליו לבקש ברכה להצלחה שלא יהיו אסונות, ושאל אותם, באיזו שעה הם חושבים לעשות את הפעילות, ואמרו: בשעות הצהריים, ואמר להם שאז זה לא זמן טוב, כי בישיבות זה זמן מנוחה ופחות עוסקים בתורה, בשעת בין הסדרים לאחר מנחה גדולה, נחים עד שמתחיל הסדר השני, ובאותו הזמן חסרה הזכות של עסק התורה, ולא כדאי לעשות איזה פעולה שיש בה איזה סכנה בזמן שאין זכות התורה. זכות התורה הוא לא רק לאלו שעוסקים בתורה אלא מגין גם על כלל ישראל.

מנוחה שהיא עבודת השם

ובאמת מנוחה שהיא לצורך המשך העסק בתורה נחשבת כמו עסק התורה, ויש פסוק (ירמיה לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת, ובריתי זה התורה, שצריכים יומם ולילה את זכות עסק התורה, ובזכות זה העולם קיים, וכבר האריך בנפש החיים (ש"י יא ועוד) שאם חס ושלוש יהיה רגע אחד בלי עסק התורה בכל העולם – יחרב העולם, וכיצד שייך שיהיה עסק התורה יומם ולילה, הרי גם צריכים לישון וישנים, אלא שאם ישנים לצורך עסק התורה זה נחשב כמו עסק התורה, וכל פעולה שהיא לצורך העסק בתורה נחשבת כמו חלק מעסק התורה.

וכבר הבאנו בזה מדברי הרמב"ם (דעות ג, ג) על מה ששינוי בפרקי אבות (ב, יב) וכל מעשיך יהיו לשם שמים, שצריך שגם המעשים הגשמיים יהיו מכוונים לשם שמים, וכתב בזה הרמב"ם לדוגמא, אם אדם ישן עם מטרה כדי שיהיה לו מחר כוח לקיים תרי"ג מצוות, אזי השינה שלו היא עבודה למקום, והוא עובד את השם בשינתו, ונחשב עוסק במצוה כשהוא ישן, כי השינה היא לצורך עבודת השם, ונחשבת כעבודת השם.

ורוממתנו

דברי רבינו שליט"א בשיחת החג במעונו

אדם צריך תמיד חיזוק, כי היצר הרע תמיד ער ואינו ישן, כמו שכתב בחובות הלבבות (יחוד המעשה פ"ה) שאתה ישן לו והוא ער לך, והעצה היא חיזוק תמיד, כמו שאמרו (ברכות לב, ב) ארבעה צריכים חיזוק, ופירש רש"י שצריך להתחזק תמיד ובכל כוחו, תמיד, וגם בכל כוחו, עם כל כוחות הגוף והנפש, ואז שייך לעמוד כנגד היצר הרע ולעשות מעשים טובים.

ומה הם המעשים הטובים? על שלושה דברים העולם עומד: תורה עבודה וגמילות חסדים (אבות א, ב), תורה זה מובן, עסק התורה, ועבודה זה תפילה, עבודה שבלב ואמונה, וגמילות חסדים זה בין אדם לחברו, ואהבת לרעך כמוך, ויש בזה הרבה דרגות, עד לדרגה שכתב המסילת ישרים פרק י"א כמוך ממש, ועל שלושה דברים אלו ביחד העולם עומד, ואם יחסר אחד מהדברים, חס ושלוש אין קיום, ולא יהיה עולם.

וגם כל אדם באופן פרטי, אדם שחסר בו אחד מהדברים האלה הוא לא מושלם, ואינו אדם השלם, והאדם השלם הוא כמו שכתב המסילת ישרים בפרק א' "המקודש בקדושתו יתברך", והיינו שיש לו שלמות בכל הדברים האלו, שלמות בתורה, כפי כוחו, כמה זמן, ואיך ללמוד, כל אחד לפי כוחו, ועבודה, תפילה ואמונה, חיים עם אמונה, שכל ההנהגה לפי האמונה, וגמילות חסדים בין אדם לחברו, ואהבת לרעך כמוך בשלמות, אז הוא אדם השלם, ואם אין לו את כל הדברים האלה וחסר משהו מהם, כבר אינו האדם 'המקודש' ואינו אדם השלם.

ומה העצה לזה, היצר הרע חזק מאד, ויש עצה אחת כנגדו, וכן כתב גם באגרת המוסר של רבי ישראל סלנטר, שחיזוק תמיד הוא על ידי לימוד ספרי מוסר, ומה הם ספרי המוסר? **חיזוק האמונה בשכר ועונש**. ובציבור זה לא כל כך מפורסם ולא כל כך בשלמות, ואין זה פשוט, שאדם יהיה בשלמות האמונה, כמו שאמרו (אבות ב, א) דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים, שיש שכר ועונש ויש גיהנום.

ומהו הגיהנום? מצינו בגמרא (ברכות נו, ב) שהאש של גיהנום היא פי ששים מהאש שלנו, וכמו שיש דבר שבתל בששים, כך האש שלנו אין לה שייכות ודמיון כלל לאש של גיהנום (ובמהרש"א פירש באופן אחר), והאש שלנו היא על הגוף, שהגוף נשרף ואינו עומד בייסורים, ואילו הנפש קיימת וסובלת את הייסורים הקשים ביותר, ויש גם דרגה שגיהנום כלה והם אינם כלים (ר"ה יז, א), שהנפש קיימת וסובלת ייסורים איומים.

אין לנו מושג מה הם ייסורי הנפש, ודוגמא לייסורי הנפש זה ביזיונות בעולם הזה, עד כדי כך שלפעמים אדם מאבד עצמו לדעת מזה, וכמו שכתב רבינו יונה בשערי תשובה (ג, קיב) כי צער הכלימה מר ממוות, וידוע מעשים שהיו כבר לפני הרבה שנים שאנשים איבדו עצמם לדעת מחמת ביזיונות, כי זה ייסורי הנפש, ולא החזיקו מעמד בזה. אלו הם ייסורי הנפש בעולם הזה. ועדיין אין לזה שום דמיון לייסורי הנפש של גיהנום.

והעצה היחידה היא דברי חיזוק באמונה, אמונה בגיהנום, שיש גיהנום, עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים ובסוף – גיהנום! להתחזק ביראת העונש, ויכול להיות עונש גם בעולם הזה, וכמו שמצינו לענין שכר שיש פירותיהן בעולם הזה, כך גם בעונשים, יש פירותיהן בעולם הזה בעונשי הגוף, והקרן קיימת לעולם הבא.

והאמונה ויראת העונש זה הדבר היחיד שעוזר להתגבר נגד ניסיונות, והעצה היחידה לזה היא רק לימוד ספרי המוסר: שערי תשובה, חובות הלבבות, מסילת ישרים, ויש עוד ספרי מוסר, כגון ספר פלא יועץ, שהוא ספר נפלא ומחיה נפש, שמחיה את הנפש הנצחית, לחיי נצח.

אבל גם בזה צריכים סייעתא דשמיא, ובעזרת השם אנו מקווים שנוזכה, ובתפילה אנו מבקשים השיבנו לתורתך, בלשון רבים, השיבנו! לא רק אותי, אלא את כלל ישראל, כל הכלל, הקרובים והרחוקים שצריכים חיזוק בתורה, מבקשים רחמים עליהם, ומדוע מבקשים רחמים? כנראה שזה יכול

ואיזו מצוה הוא מקיים עם השינה? זה תלוי מה המטרה לשם איזה מצוה הוא ישן ומה יעשה אחר כך, אם הוא יעסוק בתורה זה נקרא שגם בשינה הוא כבר עוסק בתורה, כי לצורך זה הוא ישן, ואם יעסוק בעבודה, בתפילה ובאמונה וילמד מוסר, אזי גם בשינה שלו נחשב שהוא עוסק באמונה, ועובד את השם במצות האמונה, כמו שכתוב אנכי השם אלוהיך וגו', ואם הוא ישן כדי לעשות אחר כך חסדים, שזוהו הדבר השלישי מעמודי העולם, תורה עבודה וגמילות חסדים, נחשב שגם בשעת השינה הוא עוסק בחסד, **ולפי המטרה כך היא החשיבות של האמצעים.**

וכמו שהשינה נחשבת עבודת השם כי היא לצורך עבודת השם, כך גם האכילה, הרי אדם צריך לאכול, ומי שאוכל כדי שיהיה לו כוח לעבודת השם וזוהי כוונתו באכילתו, נחשב עובד השם גם עם האוכל, ואיזו מצוה הוא מקיים בזה? כ"ל, תורה, עבודה, וחסד, כל אחד לפי כוונתו ומטרתו.

ובספר החינוך (מצוה תפח) כתב עוד, שיש ארבעה דברים שהגוף צריך כדי להיות בריא, והם: מזון, שינה, מנוחה, ושמחה. מזון כמובן, צריך אכילה ושתייה לקיום הגוף, וכן שינה מובן, וצריך גם מנוחה חוץ מהשינה, כי אי אפשר כל הזמן פעילות בלי הפסקה, וגם צריך שמחה ומצב רוח טוב, והם ארבעה דברים הכרחיים לצורך הגוף יהיה בריא ויוכל לתפקד.

ולפי האמור נמצא, שאם אדם עושה את זה לשם שמים, אזי כל המזון והשינה והמנוחה והשמחה אצלו הם עבודת השם, ונחשב כמו שעוסק בתורה ועבודה וגמילות חסדים, לפי המטרה וכ"ל.

ועל כל פנים **מי שעוסק בתורה בבין הזמנים כמו שצריך בלי בטלה, כפי כוחו כמה שיכול, מכיוון שעסק התורה מקיים את העולם, הרי הוא מקיים את העולם! והעולם קיים בזכותו!** וממילא כל אלו שברוך השם עוסקים בתורה בלי הפסקה גם בבין הזמנים, כמובן לפי כוחם, והם שמחים בזה והלימוד מעניין ולא משעמם להם, כי דברי תורה מעניינים ומתוקים מדבש, הרי בזה שהם עוסקים בתורה כמו שכתוב אם לא בריתי יומם ולילה – הם מקיימים את העולם! וזוהי הזכות שלהם, זכות גדולה כזו.

גודל זכות המתחזק בזמן רפיון

ויש עוד ענין בזה, שהרי אמרו חז"ל (ילקוט תהלים תתע"ח, וברושלמי סוף ברכות) אם ראית דור שנתרשלו ידיהם מן התורה עמוד והתחזק בה ואתה נוטל שכר כולם, ולמדו כן מהפסוק (תהלים קיט, קכ"ו) עת לעשות להשם הפרו

תורתך, שבזמן שיש ציבור שמתרפים, וכלשון הילקוט 'דורי' שמתרשלים מדברי תורה, שהוא בבחינת הפרו תורתך, זהו העת לעשות להשם להתחזק ולעסוק בתורה, ומי שמתחזק אז נוטל שכר כנגד כולם.

וצריך להבין מהו 'שכר כולם' ואיזה שכר יש להם, הרי הם מתרפים מן התורה. ושמעתי ממו"ר הגה"צ ר"א"א דסלר זצ"ל (ענין מכתב מאליהו ח"ד עמוד 118) כי 'שכר כולם' הכוונה לשכר שהיו מקבלים כולם אם הם היו צדיקים, שאם היו צדיקים ועושים את מה שהם חייבים הרי היה להם שכר הרבה, ואת השכר הזה שהיו יכולים לקבל הם, מקבל האדם המתחזק.

וזה גם הפירוש במה שאמרו בפרקי אבות (ה, ב) עשרה דורות מאדם ועד נח, להודיע כמה ארך אפיים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול. עשרה דורות מנח ועד אברהם, להודיע כמה ארך אפיים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שבא אברהם וקיבל שכר כולם, ע"כ. והיינו שהקב"ה מאריך אף עד עשרה דורות, ויותר מזה לא, ובעשרה דורות מאדם ועד נח, כיון שהיו מכעיסין ובאין, בסוף העשרה דורות נענשו במי המבול, ואילו בעשרה דורות מנח ועד אברהם, לא נענשו, אלא אברהם אבינו בא וקיבל שכר כולם.

ומה עשה אברהם אבינו? הוא היה צדיק, נגד כל המכעיסין ובאין, והשפיע על הדור, כמו שכתוב (בראשית כג, ו) נשיא אלוקים אתה בתוכנו, שהחשיבוהו וכיבדוהו בכל העולם, והוא הלך ופרסם את האמונה, כמו שכתוב (שם יב, ה) את הנפש אשר עשו בחרן, ופירש רש"י שאברהם היה מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים, והיו נותנים ומשפיעים אמונה, לכן אפילו שהיו עשרה דורות מכעיסין ובאין, אבל בדור העשירי שהוא הדור האחרון ובו נקבע מה יהיה עם הדור, הגיע אברהם אבינו והשפיע והחזיר בתשובה את הדור, ובה הציל את כל הדור.

ולכן קיבל שכר כולם, מפני שהוצרך לעמוד בניסיון קשה, נגד השפעת הטומאה של עשרה דורות שהיו מכעיסין ובאין, ועל זה קיבל שכר כנגד כולם, דהיינו השכר של כל העשרה דורות מה שהם היו מקבלים אם היו כולם צדיקים. וכך גם בזמן שיש שמתרשלים מן התורה, זה גורם לרפיון ויותר קשה ללמוד, ומי שמתחזק ועוסק בתורה נוטל שכר כנגד כולם.

ועל ידי הזכויות האלו שעומדים בניסיון ועושים מעשים טובים נגד השפעת המתרפים, זוכים למדרגה גדולה מאד, ובכך זוכים גם להשפיע על אחרים, כי כדי להשפיע צריך להיות בעל מדרגה בעצמו, ומי שהוא בעל מדרגה משפיע

כנס בעיר מודיעין עילית לאלפי לומדי סדר טהרות בבין הזמנים

בין הזמנים הוא זמן שצריך חיזוק, אין היתר של ביטול תורה בבין הזמנים, ורק מי שזקוק למנוחה לפי הצורך כמה שצריך מנוחה, אבל אין פטור מתורה בבין הזמנים, וזה אותו החיוב ואותו הזכות, ואותו החטא עם חומר החטא של ביטול תורה. לכן כל חיזוק שעושים בבין הזמנים איזה דבר שיגרום לעסק התורה בבין הזמנים זה דבר גדול מאד, והוא זכות גדולה מאד למחזקים וללומדים, וזכות התורה של אלו שלומדים מזכה את כל הציבור, בפרט בבין הזמנים.

ובפרט כשעוסקים בסדר טהרות שהוא הסדר האחרון, כמו שאמרו (שבת לא, א) על הפסוק והיה אמונת עתיך וגו' חכמת ודעת, ו'דעת' זה סדר טהרות שהוא הסדר האחרון, עד עוקצין שזה סוף המשניות, ולומדים את זה עם הבנה, זו זכות גדולה מאד לאלו שלומדים את זה, ולא לו שעוזרים, הממריצים שעודדו וגרמו ללמוד את זה, זו זכות גדולה מאד לכולם.

ובעזרת השם בזכות עסק התורה שמנצלים את בין הזמנים ועוסקים בתורה, יזכו גם להצלחה בתורה, כי בזכות עסק התורה זוכים להצלחה בתורה, ולפי כמה שאדם עוסק בתורה כך הצלחה בתורה, וזה גם אשריך בעולם הזה כמו שאמרו חז"ל (אבות ו, ד). 'אשריך בעולם הזה' זה רק תורה! וכל תענוגי העולם הזה אינם שווים כמו עסק התורה, כך המשנה אומרת וכך המציאות.

ועוד אמרו שם וטוב לך לעולם הבא, ולכאורה מה החידוש בזה, ובעולם הזה זהו חידוש שאשריך, אבל בעולם הבא מה החידוש, הרי פשוט שאדם שעוסק ועמל בתורה יזכה לעולם הבא. ויתכן שהחידוש הוא, שהרי ידוע שמי שנהנה מהעולם הזה מפסיד עולם הבא, ומאחר שעסק התורה הוא תענוג ואושר גדול כל כך כמו שאמרו אשריך בעולם הזה, כבר היה מקום לחשוב אולי על ידי זה יחסר מהעולם הבא, והחידוש הוא שאינו כן, ורק סתם הנאות העולם הזה של גשמיות, בזה מפסידים עולם הבא, אבל תענוגים של רוחניות אדרבה, מה שאדם יותר נהנה ומאושר מעסק התורה זוהי זכות יותר גדולה!

וכך כתב גם בעל האבני נזר בהקדמה לספרו אגלי טל "כי עיקר מצות לימוד התורה להיות שש ושמח ומתענג מלימודו ואז דברי תורה נבלעין בדמו, ומאחר שנהנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה", והיינו שהנהנה שנהנים מעסק התורה זוהי הנאה שצריכה להיות, וכך המצוה והחיוב, ליהנות מהתורה וללמוד בצורה שנהנה. וזה גם נקרא תורה לשמה, כמו שהביא הנפש החיים (ש"ד ג) מדברי הרא"ש בנדרים דף ס"ב על מה שאמרו שם עשה דברים לשם פעלם ודבר בהם לשמם, ופירש הרא"ש כי מצוות צריך לעשות לשם שמים, אבל ודבר בהם – דברי תורה צריך ללמוד לשם דברי התורה עצמם, לידע ולהבין ולהוסיף לקח ופלפול, והיינו ליהנות מהבנת וידיעת התורה, וכל מה שהתורה יותר מעניינת ויותר מרתקת זה יותר זכות.

ומעשה שהיה באחד שרצה לקבל אהבת השם, ונסע לירושלים לאדם חשוב, והלה יעץ לו שילמד בספר 'שב שמעתא', והוא לא שאל שאלות, אלא סמך עליו ולמד שב שמעתא, ובאמת הרגיש חיזוק האמונה וקרבת אלוקים יותר, ואף על פי שאין הספר עוסק בענייני האמונה, זה השפיע עליו אמונה וקרבת אלוקים, והסיבה לזה כי הוא ספר עמוק ומרתק מאד, ומה שהראש יותר מרותק לתורה זה נותן זכויות וקדושה, ומביא למדרגה של קרבת אלוקים. ואמנם ספר שב שמעתא הוא רק דוגמא, ואותו הדבר גם בכל עסק התורה, אם הראש מרותק לגמרא ולרש"י ולתוספות כל אחד לפי כוחו זה נותן מדרגה וקרבת אלוקים.

ואם מנצלים את בין הזמנים בעסק התורה כל אחד לפי כוחו, זה גם כן נותן זכויות עצומות מאד, ומוסיפים מדרגה על מדרגה, וכל אחד זוכה בזה בזכויות לעצמו וזכות לכלל ישראל, וזכות גם לאלו המעודדים את זה. בעזרת השם כל העוסקים בתורה יצליחו ויגדלו בתורה ובכל מעלות התורה ויזכו להיות תלמידי חכמים אמיתיים.

על אחרים, כמו שכבר הזכרנו כמה פעמים ממה שאמרו (אבות ה, יח) משה זכה וזיכה את הרבים, דהיינו שרק על ידי זה שהוא 'זכה' והיו לו בעצמו זכויות קודמות, בזכות זה זכה לזכות את הרבים, כי צריך זכויות קודמות כדי לזכות את הרבים, ועל ידי החיזוק כנגד המתרפים מקבלים מדרגה גדולה שבה אפשר גם להשפיע על אחרים זיכוי הרבים.

וכל אלו המתחזקים ועוסקים בתורה בבין הזמנים, הרי הם מזכים בזה את כל כלל ישראל ומקיימים את העולם בתורתם, וזו זכות גדולה מאד, ולכן גם עכשיו שנותרו עוד כמה ימים לסוף בין הזמנים, כל מי שיתחזק בימים אלו זוכה בזכויות עצומות.

ימי הספירה מסוגלים לאהבת תורה

והנה ימים אלו הם גם ימי ספירת העומר, ובספר החינוך (מצוה שו) כתב לברא ענין הספירה, כי כשיצאו ישראל ממצרים ידעו שהמטרה היא לקבל את התורה, וחיכו בכליון עיניים מתי זה כבר יהיה, וספרו את הימים, שכל יום שעובר מתקרבם לקבלת התורה, והייתה השתוקקות גדולה מאד לקבלת התורה במעמד הר סיני, ששומעים את קול השם עם קולות וברקים וענן כבד על ההר, אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו (מכות כד, א), וחיכו בהשתוקקות גדולה מתי כבר יגיע היום של קבלת התורה.

וזהו ענין הספירה שמתחיל ביום שני של פסח ונגמר בשבועות, שכלל ישראל ספרו את הימים שמתקרבים לקבלת התורה, ולכן גם אנחנו סופרים את הימים האלו, כי אנו מחכים לקבלת התורה.

ורואים עוד דבר מיוחד, שכל הימים הטובים הולכים לפי ימי החודש, כגון פסח שהוא בחמישה עשר בניסן, וראש השנה באי תשרי, ויום כיפור ביי תשרי, וסוכות בחמישה עשר, כל החגים הולכים לפי התאריך, בתאריך קבוע בחודש, ואילו חג השבועות אינו כן, אלא הוא ביום החמישים לספירת העומר, לאחר ארבעים ותשע ימי ספירה, וכמו שאמרו בגמרא (ר"ה ו, ב) עצרת פעמים ה' פעמים ששה פעמים שבעה, היינו שחג השבועות לפעמים יוצא בה' לחודש, ולפעמים בו' או בז', וזה תלוי האם חודשי ניסן ואייר מלאים או חסרים, או שאחד מלא ואחד חסר, ואינו תלוי בתאריך בחודש, אלא לפי החשבון של ספירת העומר, ביום החמישים.

והיינו שחג השבועות הוא לפי ההכנה לקבלת התורה, הכנה של חמישים יום, ארבעים ותשע ימי ספירה וביום החמישים זה שבועות, ואין זה תלוי בימי החודש ולא החודש גורם, אלא הספירה וההכנה לתורה.

והרי ידוע שכל השפעה רוחנית שהייתה בכלל ישראל, ההשפעה חוזרת כל שנה באותו הזמן, וכיון שבימי הספירה הייתה השפעה של אהבת תורה, כל שנה בימים אלו גם כן חוזרת ההשפעה של אהבת תורה, וזה זמן שמסוגל לאהבת תורה עם השתוקקות גדולה לתורה, כמובן אם עוסקים בתורה, ואם לא עוסקים מפסידים את ההשפעה, אך על כל פנים הזמן מסוגל לכך.

ומן השמים ירחמו עלינו שנוכה כלנו, כל כלל ישראל, להיות מוכנים עם כל המדרגות והזכויות להצלחה בתורה. כן יהי רצון.

שו"ת הוראות והדרכות לרבני ארגון לב שומע

לקראת הוועידה השנתית הגדולה למחנכים ומרביצי תורה בארץ הקודש

רבינו שליט"א: **כן, חיובי. למשל שכל אחד יכול לדעת ש"ס, אבל צריך שיהיה ביישוב הדעת ובלי מתח.**

שאלה: והאם באמת הר"מ מחויב לזה, ר"מ שיכול ומסוגל, האם יש לו מחויבות לכך?

רבינו שליט"א: **כן, ר"מ צריך להיות אוהב את הבריות (ואז הוא מקרבן לתורה כדאיתא באבות פ"א), עם אהבת הבריות, אם הוא לא אוהב את הבריות אזי לא הקפדן מלמד (אבות ב, ה).**

שאלה: כלומר שאם הוא אוהב את התלמידים הוא בודאי יעשה זאת? רבינו שליט"א: **עם אהבה הוא משפיע.**

שאלה: זאת אומרת ר"מ שלוקח לו זמן הדבר הזה, שצריך להכין את הדברים, הוא צריך לא רק להכין שיעור, אלא צריך גם להכין קצת דברי מוסר, והוא מחויב בזה?

רבינו שליט"א: **נכון, אבל לא בתוכחה, אלא בהסברה ובעידוד, שאפשר, שזה כדאי, לא בצורה של תוכחה.** שאלה: וכמה זמן כדאי שידבר?

רבינו שליט"א: **לפי הצורך, כפי שהוא מבין, אין צורך בהרבה זמן, והוא בעצמו צריך להרגיש, איך שהוא מרגיש ומכיר על התלמידים.**

שאלה: והאם יש הבדל בין ישיבה קטנה לישיבה גדולה האם הר"מ מחויב בזה וכמה?

רבינו שליט"א: **אותו הדבר, אפילו בחדרים גם כן יש צורך בזה. וצריך גם בחיידר לתת עידוד, שהילד ירגיש שהוא יכול ויהיה לו מרץ, כי ילד אם הוא רואה שאינו מצליח ומרגיש שאינו יכול, הוא נשבר, וזה לא מוצדק.**

שאלה: בישיבה קטנה בשיעור יש יותר זמן כי השיעורים ארוכים, אבל בישיבה גדולה השיעורים קצרים, והר"מ מרגיש שאין לו מספיק זמן אפילו לתת שיעור...

רבינו שליט"א: **באמת צריך לתת שיעור קל שכולם יבינו, שכל אחד יבין את השיעור וייהנה מהשיעור, ולשתף גם את התלמידים בשיעור, שכל אחד יראה וירגיש שהוא יודע, שהר"מ ישאל קושיא ויחכה לתירוץ מי יכול לתרץ, שכל אחד ירגיש שהוא יכול.**

שאלה: אבל כשמדובר בדברי מוסר, האם גם הר"מ בישיבה גדולה

שאלה: יש ציבור גדול של ראשי ישיבות רמ"ם ומשגיחים שמגיעים לכינוס של 'לב שומע', שרוצים ללמוד ולדעת כיצד ומה נכון לפעול עם התלמידים בישיבות, ויש כמה שאלות שרצינו לשאול את ראש הישיבה שליט"א שכולם ישמעו ויידעו איך לפעול ומה לעשות.

הנושא העיקרי שאנו מתמקדים עליו בשנה זו הוא, שישנם כיום ברוך השם הרבה בחורים שלומדים טוב מאד, והם באמת מחוברים ללימוד עצמו, אבל כשמדובר בנושאים ששייכים להנהגה של בן תורה, בזה הם פחות מיוחדים, ויש קצת חלישות בדבר הזה.

ובעבר דיבר ראש הישיבה שליט"א, וגם שמענו כן מגדולי ישראל בדורות הקודמים, שיהיה טוב אם גם הרמ"ם בעצמם ידברו לחיזוק בנושא של יראת שמים ומוסר...

רבינו שליט"א: **ומידות טובות.**

שאלה: שחשוב שגם הרמ"ם ידברו על זה.

רבינו שליט"א: **נכון, נכון מאד. אבל לא כל אחד יכול, לא כל אחד מתאים לזה, לא כל ר"מ יודע איך לעשות את זה בדרכי נועם, בהסברה, להסביר את זה.**

שאלה: הרמ"ם בודאי רוצים, ומבקשים לדעת מה ראש הישיבה שליט"א מציע להם, איך לעשות את זה, וכיצד להתכונן, ומה כדאי שהם ידברו.

רבינו שליט"א: **העיקר לתת עידוד. לא בצורה של תוכחה, אלא רק עידוד, שאפשר, שאפשר, שאפשר.**

ולפעמים יש תלמיד שצריכים לדבר איתו ביחידות ולומר לו שזה כדאי לך, ובכך תקבל שם טוב, כי השם הטוב יהיה לפי ההנהגה שלך, אבל צריכים שזה יהיה ביחידות, לא ברבים! תלמיד שצריך חיזוק מיוחד צריכים לדבר איתו ביחידות, שזה כדאי לו, ולטובתו.

שאלה: ועצם הענין שהזכיר ראש הישיבה שליט"א לדבר שבחור ירגיש שכדאי לו ומשתלם לו, האם גם זה עדיף שיהיה ביחידות, או שאת זה אפשר גם ברבים?

רבינו שליט"א: **אפשר גם ברבים, כי לא מדברים על בחור באופן פרטי, ואין בזה פגיעה באף אחד.**

שאלה: והעיקר הוא לתת עידוד ולדבר באופן חיובי?

כדאי שידבר בשיעור דברי מוסר?

רבינו שליט"א: **קצת, כן.**

שאלה: כשיש לפעמים מאורעות מיוחדים, אם חלילה קורה איזה פיגוע או שקורה משהו משמעותי וכולם מדברים על זה, האם ראוי שהר"מ יתייחס לכך מה היא השקפת התורה בזה?

רבינו שליט"א: **אבל צריך לדעת איך ומה לומר, בצורה נכונה, זה לא פשוט, צריך הבנה בזה לדעת מה לומר ומה לא לומר.**

שאלה: בדרך כלל כשקורים דברים כאלה יוצא מכתב מגדולי ישראל, והר"מ יכול להשתמש במכתב ולהרחיב כפי דעתו...

רבינו שליט"א: **נכון, כן.**

שאלה: והאם צריך וראוי שהר"מ ידבר על זה?

רבינו שליט"א: **הרי בין כך זה מתפרסם, זה לא מתפרסם?**

שאלה: בדרך כלל זה מתפרסם, אבל הבחורים לא תמיד מספיק מבינים את זה, ואם הר"מ מרחיב יותר ומסביר את השקפת התורה בדבר, אולי זה יועיל.

רבינו שליט"א: **נכון, צריך קצת להסביר.**

*

שאלה: ראש הישיבה שליט"א דיבר הרבה פעמים בכנסים של 'לב שומעי' שבחור ילמד מה שמעניין אותו, אם מדובר במוסר – בדברים שהוא מתחבר, וגם בלימוד – מה שמעניין.

רבינו שליט"א: **בצורה שמעניינת. לא 'מה' שמעניין, אלא 'בצורה'. צורת לימוד שמעניינת.**

שאלה: מה ראש הישיבה מדגיש ב'צורה'?

רבינו שליט"א: **לדוגמה אם יש בחור שאם הוא מתעמק זה משעמם לו, ואם הוא לא מתעמק הוא נהנה, וכשלומד גמרא עם רש"י הוא נהנה וזה מעניין ומושך להמשיך הלאה, או עם תוספות, עם כל התוספות או חלק מהתוספות, ולפעמים זה קשה ומשעמם, וצריך ללמוד בצורה שמעניינת אותו, כל אחד בצורה שמרתקת אותו.**

שאלה: כשמדובר בלימוד בודאי צריך ללמוד מה שלומדים בישיבה, אבל כשמדובר במוסר האם יכול לבחור איזה ספר מוסר שמעניין אותו?

רבינו שליט"א: **יש בישיבות ארבעה ספרי מוסר, חובות הלבבות, שערי תשובה, מסילת ישרים, וארחות צדיקים, שהם הספרים המקובלים שמאז מעניינים, ואפשר לבחור מהם, כל אחד יכול לבחור איזה פרק או איזה חלק שמעניין.**

שאלה: יש ראשי ישיבות חשובים שהזכירו, שיש בחורים שחסר להם המעלה וההבנה של מה זה יהודי, והם המליצו אולי אפשר ללמוד בספר דרך השם להרמח"ל, ואולי גם בהכוונה של רמ"ם או משגיחים שיתנו שיעורים בזה.

רבינו שליט"א: **אינני יודע, זו שאלה גדולה, זה צריך עיון. צריכים לדבר על הכל בשיחות – לדבר על כל ענייני האמונה, לתת חיזוק ביראת שמים, שיש גיהינום, לחזק את האמונה הפשוטה שיש גן עדן וגיהינום, ולדבר על זה, שיש גיהינום ויש גן עדן, שיש שכר ועונש, כל השלוש עשרה עיקרים של הרמב"ם.**

שאלה: אחד מוזקני ראשי הישיבות סיפר שהוא עשה מבצע לתלמידים בישיבה שיגיעו בזמן לתפילות ולסדרים, ושאל אותם מה הם רוצים בתמורה, והם בעיקר ביקשו קשר אישי...

רבינו שליט"א: **באמת חשוב מאד שיהיה קשר אישי עם הצוות של הישיבה, זה נתון כוח לתלמיד.**

שאלה: אותו ראש ישיבה סיפר שהוא נסע עם הבחורים בשבת הראשונה של בין הזמנים, והם ישבו עד שלוש בלילה ושאלו אותו כל מיני שאלות בהנהגת הישיבה, ואחר כך אחד מהבחורים שכבר עזב את הישיבה שמע מזה, וניגש אליו ואמר שאם היו עושים את זה גם בזמנו הוא לא היה עוזב את הישיבה... הבחורים מחפשים ומבקשים קשר, כמו שאמר רבינו שליט"א כמה חשוב הקשר הזה.

רבינו שליט"א: **אני יודע סיפור באחד שהחליט לעזוב את הישיבה אחרי שבת, ובליל שבת כשהולכים ואומרים 'גוט שבת' ניגש אליו בחור ושאל אותו מה שלומך, והחליט בגלל זה להישאר בישיבה.**

שאלה: שם בחור שאל אותו...

רבינו שליט"א: **כן, ובזכות זה הוא נשאר בישיבה. בשביל זה חשוב הקשר, לתת הרגשה טובה.**

שאלה: המשכורת שהרמ"ם מקבלים זה בשביל לתת שיעור בלימוד, האם המשכורת מחייבת אותם גם לתת דברי מוסר?

רבינו שליט"א: **זה חיוב שלא שייך למשכורת. לא המשכורת מחייבת, אלא יש חיוב. רק כיון שצריך פרנסה, אין ברירה וצריכים גם משכורת, אבל לא המשכורת מחייבת, החיוב הוא גם בלי משכורת!**

שאלה: האם ראוי שראשי הישיבות ידאגו לזה שהרמ"ם ידברו דברי מוסר בשיעורים, או שזה צריך לבוא מצד הרמ"ם עצמם?

רבינו שליט"א: **להסביר להם שזה כדאי, אבל בלי כפייה, בכפייה לא שייך.**

שאלה: אבל שיבקשו, שינסו.

רבינו שליט"א: **כן, להציע להם שזה כדאי וזו זכות. אבל בלי כפייה. עם כפייה אי אפשר להשפיע.**

שאלה: ואין בזה ביטול תורה? יש כאלה שמרגישים שמדברים בזה ענייני חולין...

רבינו שליט"א: **יש משנה בפרקי אבות שהתורה נקנית במיעוט שיחה, ומובא בשם הגר"א שמיעוט כן צריכים... קצת שיחת חולין, אני יודע ומכיר דברים כאלה, שמוכרחים למיעוט שיחה, ובלו זה לא מרגישים טוב.**

שאלה: הכוונה מצד מה שאמרו ששיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה לימוד?

רבינו שליט"א: **שם זה עוד דבר, שם זה תורה, זה לא שיחה. אבל צריך גם מיעוט שיחה של דברים בטלים. אמנם יש גם מדרגה ש'כל היום היא שיחתי', וזו מדרגה, אם 'מה אהבתי תורתך'...**

שאלה: האם הר"מ צריך לחפש זמן לגשת לבחורים שמתביישים ולא ניגשים אליו?

רבינו שליט"א: **צריך לקרוא להם, בצורה של הרגשה טובה, לתת הרגשה טובה.**

שאלה: גם בישיבה קטנה וגם בישיבה גדולה?

רבינו שליט"א: **כן, זה חשוב מאד, שתלמיד ירגיש הרגשה טובה, שחושבים עליו ומחשיבים אותו, לתת הרגשה טובה, זה הכרחי. אמנם יש תלמידים שבין כך מרגישים טוב, אבל לא כולם, ויש כאלה שלא מרגישים טוב וצריכים לתת להם הרגשה טובה.**

שאלה: מבקשים ברכה לארגון 'לב שומעי' ולמשתתפי הכינוס.

רבינו שליט"א: **סייעתא דשמיא והצלחה בזיכוי הרבים.**

נדבת ידידנו הרב ירחמיאל גרשון ברייטשטיין לזכות רבינו ראש הישיבה שליט"א לאורך ימים ושנים	לעילוי נשמת הרבנית רחל וילנסקי ע"ה בת מון הרב אליהו לופיאן זצ"ל נלב"ע כ"ז ניסן תשע"ג - תנצב"ה	לעילוי נשמת הרב דוד ב"ר שלמה חיים ז"ל נלב"ע כ"ט ניסן תשל"ט תנצב"ה	לעילוי נשמת מרת מלכה מחלה הגר ע"ה בת הרב מרדכי זיסקינד ז"ל נלב"ע ג' אייר תשס"ו - תנצב"ה

בסייעתא דשמיא בשבוע הקרוב יופיע אי"ה ספר **הערות וביאורים** מרבינו שליט"א **על מסכת קידושין** על סדר המסכתא ניתן להשיגו בכניסה לבית רבינו שליט"א. או במוקד ההזמנות 055-678-5132 כמו כן ניתן להשיג גם את ספרי הערות וביאורים על מסכתות: **כתובות, בבא בתרא, סנהדרין מכות שבועות, חולין.**